

Ljuset i mörkret

Ljuset lyser i mörkret, och mörkret har icke fått makt över det. Joh. 1:5

Mitt i den mörka tiden då solen här uppe i Norden är som längst bort firar vi julen, ljusets stora fest, inte som en hednisk, fornnordisk sedvänja, utan som Kristi födelses fest.

Mellan ljuset och mörkret har det sedan urminnes tider varit strid på olika nivåer i tillvaron. På den politiska nivån pågår en ständig kamp för det för medborgarna bästa samhället, låt vara att åsikterna om vägen dit går vitt isär. De goda krafterna i samhället står mot de nedbrytande och kampen böljar fram och tillbaka. På det personliga livsåskådningsplanet pågår också en ständig kamp. Var och en måste ju göra sig en uppfattning om livets mening och den egna lilla rollen i tillvarons hjul. Olika åskådningar – som alla mer eller mindre vill gör anspråk på att vara ljus, eller åtminstone kasta något ljus över livets gåtor – uppträder på arenan och kämpar för sin sak. Det som förenar dem alla är nästan alltid att ljuset kommer från människan själv, helt eller delvis.

Trots allt gott och vackert som finns i världen så präglas den ändå av en svart skugga, ett hotande mörker. De mest ljusa optimister måste hålla med om det. Den stora världen ligger där – trots alla internationella fredsinstitutioners och hjälporganisationers ansträngningar – härjad av krigets färd, etniska rensningar, våldtäkter, plundringar, hungersnöd, motsättningar, strider, kriser och katastrofer. Den lilla världen skakas av en ständigt ökande mängd av splittrade familjer, ensamhet och trasiga nerver, rastlösa och rotlösa barn och misshandlade barn.

Men allt detta yttre mörker, som vi alla lätt kan konstatera, är bara symptom på ett inre, andligt och moraliskt mörker som är värre än allt det som TV och tidningar matar oss med. Det är ett mörker som vi är benägna att förneka, eller som vi kan leva mitt i utan att uppleva det som mörker. Jesus lät en gång fariséerna förstå att de var bland de mest beklagansvärda, därför att de menade sig ha ljus och klarsyn, fast de i själva verket var blinda (Joh. 9:39 ff.). Att tro sig känna Gud och stå på ljusets sida men i själva verket regeras av mörkrets furste, det är den djupaste förblindelsen, det värsta mörkret. *Om nu ljuset du har i dig är mörker, hur djupt blir då inte mörkret!* säger Jesus (Matt. 6:23).

Är jag en sådan? Det är en fasansfull tanke som ibland dyker upp också hos en kristen. Tänk om jag bedrar mig och mitt ljus, det jag tror på, i själva verket är mörker! I en sådan ängslan och oro vill inte Herren att vi skall leva. Han vill att vi skall fira jul med friska ögon, ögon som inte ser fel, utan ser det sanna ljuset som genom Kristi födelse har gått upp över världen, ljuset som lyser, leder och ger hopp och glädje mitt i mörkret. *Om ditt öga är friskt, så får hela din kropp ljus,* säger Jesus (Matt. 6:22).

Ljuset lyser i mörkret

Att Guds Son låtit sin gudomliga natur förenas med kött och blod och blivit människa beskriver Johannes med de kända orden: *Och Ordet blev kött och tog sin boning ibland oss* (Joh. 1:14).

Men när han beskriver vad denna unika händelse innebär för världen använder han ordet ljus: *Det sanna ljuset som skänker ljus åt var man, det skulle nu komma i världen* (Joh. 1:9).

Jesu födelse av jungfru Maria innebär rent faktiskt och objektivt att ett ljus lyser över hela världen och för alla människor. Detta är all kristendoms grundval. Utan vår medverkan har ljuset, det andliga, livgivande ljuset tänts över oss och över alla. Det har skett helt oberoende av vår tro eller otro, vårt tyckande eller görande. Ljuset är där

vare sig vi ser det eller inte, vare sig vi dras till det eller skyr det. Liksom den fysiska solen alltid lyser över jorden även när moln eller något annat är i vägen, så lyser den andliga solen Kristus över hela världen. I Gamla testamentets sista kapitel kallas den kommande Kristus också för *rättfärdighetens sol med läkedom under sina vingar* (Mal. 4:2).

Vad betyder detta ljus? Ljuset är ett ljus som ger liv: *I Ordet var liv och livet var människornas ljus* (Joh. 1:4). Över femtio gånger använder Johannes ordet *liv* i samband med Jesus. Det är ett nyckelord i hans evangelium. I Jesus finns liv, sant, friskt, äkta och oförstörbart liv. Han är livets källa. Men det är inte bara det fysiska livet, det klappande hjärtat, som Jesus ger, utan ett andligt liv som är ljus. Det består av att leva i ett rätt förhållande till Gud, dvs. att leva inte mot honom, utan med honom i en djup och trygg gemenskap. Det är att vandra i ljuset. Detta liv kan sammanfattas i ett enda ord: kärlek – att vara älskad av Gud och att själv kunna älska med den gudomliga kärleken. Det livet och ljuset förlorade vi i syndafallet, då Adam och Eva bröt livsförbindelsen med Gud. Då bröt mörkret in i vår tillvaro. Sedan dess har människorna alltid sökt livets mening och trevande i mörkret sökt svar på livets gåtor. Sedan dess har våra liv präglats av oro för morgondagen, av rädsla och ångest för allt som kan hända oss.

I detta mörker lyser nu ljuset som tändes den första julnatten. Om Johannes döparen står det att han inte var ljuset, men han skulle vittna om ljuset (Joh. 1:7). Det gjorde han genom att peka på Jesus och säga: *Se, Guds lamm som tar bort världens synd* (Joh. 1:29). Vad detta innebar förklarar Jesus själv då han säger: *Människosonen har ju kommit inte för att låta tjäna sig utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många* (Mark. 10:45). Detta är mycket märkligt: en Gud som stiger ned från sin höga himmelska tron för att bli en tjänare! *Han antog tjänareskepnad, när han blev lik oss människor*, säger Paulus (Fil. 2:7). På vilket sätt har han då tjänat människosläktet? Genom sitt liv och sin död. Ingen kan

förneka att han levde ett heligt liv, utan någon synd. Men han gjorde det inte främst för att demonstrera för oss hur vi människor borde leva efter Guds bud. Det hade inte hjälpt oss. Nej, han levde ett heligt liv för oss, i vårt ställe. *Han föddes av kvinna och blev ställd under lagen för att friköpa dem, som stod under lagen* (Gal. 4:4). På det sättet befriade han oss från den hopplösa uppgiften att själva försöka göra oss rättfärdiga och heliga inför Gud. Han blev *Herren vår rättfärdighet* (Jer. 23:6, 33:16). Men för att lösa oss måste han också ta bort alla våra synder. Därför dog han på korset. Det var ingen martyrdöd, utan en frivillig offerdöd han dog. Han tog på sig våra synder och lät domen och straffet gå ut över sig själv. Också detta gjorde han för oss, i vårt ställe. Så har han blivit den lidande tjänaren som helt och fullt givit sitt liv till lösen för alla som är fångna i syndens och dödens mörker. Och resultatet av denna självgivande, gudomliga kärlek är att rättfärdighet och syndernas förlåtelse nu finns för alla människor. Detta ljus lyser över alla utan undantag.

Det betyder nu inte att alla tar emot ljuset till liv och salighet. Likväl står det orubbligt fast att detta är Guds ljus för människorna. *Jag är världens ljus*, säger Jesus (Joh. 8:12) med ett gudomligt anspråk på att vara det enda ljuset som leder till Gud. Allt annat är mörker.

Se, jag kommer till er med ett glatt budskap om en stor glädje för allt folket. I dag har en Frälsare blivit född åt er i Davids stad: Han är Messias, Herren (Luk. 2:10-11).

Upplevs detta julevangelium verkligen som ett ljus och en stor glädje av vårt folk, av vanliga människor i dag? Det är lätt att konstatera att Guds ord om Jesus-ljuset i allmänhet inte möts av några större glädjerop. Tvärtom, det möts av invändningar, opposition, ilska och vrede. Många tycker att de kristna har, som någon uttryckt det, ”en otäck gudsbild, där Gud gör sin stackars son till syndabock och slaktar honom, och sen säger han att vi inte får komma till himmelen om vi inte tror på honom!” Detta kan man inte alls se som något ljus, utan snarare som det värsta mörker. Och talar någon om Jesus som det enda ljuset, då är snart

måttet rågat: en sådan trångsynt och intolerant kristendomen är oacceptabel och måste bekämpas med alla medel.

Så hälsas "ljuset som lyser i mörkret". Världen reagerar med motstånd och hat.

Människorna älskar mörkret

Ingen har mer intensivt mött ljushatet än Jesus själv. Det var många som inte stod ut med att höra på honom. Till slut beslöt man att försöka släcka det förhatliga ljuset för gott. Så greps han och fördes bort för att avrättas på ett kors. Samma ljushat mötte Stefanus, den förste martyren, vars minne vi firar på Annandag Jul. När han talade inför Stora Rådet och vittnade om ljuset blev de "rasande och skar tänder av vrede", släpade ut honom ur staden och stenade honom (Apg. 7:54 ff.).

Jesus säger: *Ljuset har kommit i världen, men människorna älskade mörkret mer än ljuset, eftersom deras gärningar var onda* (Joh. 3:19). Hur kan det komma sig att människor hatar ljuset som tändes i Betlehem? Jesus ger oss här svaret: människorna älskar mörkret mer än ljuset.

Evangeliets ljus är ett hot. Det hotar det som vi människor har kärast av allt: vårt eget jag. Det finns inget vi värnar mer om än vår egen självkänsla. Det präglar också vårt förhållande till Gud. Det märks alldeles särskilt när vi möter Guds ljus i Kristus. Då träder försvarsmekanismer av olika slag genast i funktion. Så var det redan för Herodes, som blev dödsförskräckt över de vise männens tal om den nyfödde judakonungen. Han såg en farlig konkurrent till sin egen tron och skickade ut patruller med order att döda alla gossebarn i Betlehem.

Ljuset kallar alla att vända om och tro evangelium. Instinktivt känner då människan att här är det någon som vill ta kontroll över henne och att hon på något sätt måste ge upp sig själv. Att verkligen ångra och bekänna sin synd är ju att ta farväl av något eller i vart fall vilja bli av med det. Det kan väl gå an när det gäller vissa synder som är

besvärande och skadar mitt anseende. Men att ta farväl av hela sitt liv och bekänna sig vara en syndare i allt vad man gör och är? Aldrig!

”Rätten till ett eget liv” talas det ofta om i våra dagar. Som uttryck för vissa grundläggande, samhälleliga rättigheter för att kunna leva ett människovärdigt liv är det naturligtvis berättigat att tala om det. Men som ett försvar för ett själviskt liv och ett liv utan Gud är det den värsta av alla synder. Den ”rätten” är nämligen anledningen till att människans relation till Gud har förstörts. Den är också anledningen till att relationerna människor emellan har förgiftats av avund, hämndlystnad, bitter fiendskap, krig osv. ”Rätten till ett eget liv” i meningen att bejaka sig själv sina egna lustar och behov, kallar Bibeln att leva efter ”vårt kötts begärelser” (Ef. 2:3). Detta uppfattas ibland som enbart syftande på sexuella utsvävningar, och ses som ett uttryck för kristendomens asketiska och livsfientliga karaktär. Men så är det inte. Ordet ”kött” står för mycket mer: det är en livshållning där det egna jaget står i centrum och där livets mening är att tillfredsställa sina egoistiska behov i olika avseenden.

Det var med denna ”rätt” som djävulen frestade de första människorna i Edens lustgård. De hade allt utom rätten till ett eget liv, eftersom de tillhörde Gud och stod under honom. Varför skulle de underordna sig, lyda som slavar, under Gud? Varför inte bli som Gud, vara sin egen herre och själv bestämma vad som är gott och ont! (1 Mos. 3:4). Så lockade och manade Frestaren till revolt mot Gud. Ljuset skulle komma från människans eget inre, inte från Gud och hans ord. Det föll människan för, och sedan dess har det ”inre ljuset” i olika varianter varit hennes ledstjärna. Frestaren måste ha varit mycket nöjd med en morgonandakt i radio för ett tag sedan. Där lyckades andaktshållaren få syndafallet att bli ”ett fall framåt”. Det var, förklarades det, i själva verket ett Guds sätt att göra människan myndig!

Så fort en människa börjar ana vad evangelium verkligen är, ryggas hon tillbaka. Evangeliets ljus är inget människan

av naturen dras till. Den första reaktionen är alltid någon form av motstånd. För farisén Saulus, sedermera aposteln Paulus, väckte mötet med det kristna ljuset djup och äkta avsky. Han såg det som sin plikt att i Guds namn bekämpa denna villfarelse och gick in för det med ett brinnande nit. Varför? Ljuset hotade det han såg som heligt, själva grundvalen för den religiösa människan, nämligen hennes stora möjlighet: den fria viljan, den rest av Guds avbild som ännu fanns kvar i människan, det som satte henne i stånd att själv bygga upp något eget, *en egen rättfärdighet*. Det var för det religiösa och moraliska människovärdet han slogs, innan han besegrades av ljuset och blev en kristen.

Jesus-ljuset går inte ihop med människans ljus, med hennes förnuft, vilja och känsla. Världen kan aldrig med sin vishet lära känna Gud, står det (1 Kor. 1:21). Ljuset avslöjar nämligen världens visdom som synd, som revolt mot Gud. Det berövar människan all egen ära, gör henne oduglig till allt gott och låter henne med allt sitt väsen och alla sina gärningar bli till skam. Det är omöjligt att världen skulle hålla till godo med något som avvisar det finaste hon kan åstadkomma. Detta kan hon aldrig fatta. Det är, som aposteln säger, en dårskap för henne (1 Kor. 1:18).

Därför älskar människorna mörkret mer än ljuset. Detta faktum är också den verkliga förklaringen till alla angrepp på Guds Ord under tidernas lopp. Det budskap vi bringar er är *att Gud är ljus och att det inte finns minsta mörker i honom*, säger aposteln Johannes (1 Joh. 1:5) Är nu Gud ljus, så är också hans ord ljus. Det betyder att Bibelns inte alls är så dunkel och svårförstådd som man gärna vill göra den till. Det är människan – inte sällan under namn av vetenskap och forskning – som ivrigt värjer sig mot Bibelns alla anspråk på att verkligen tala sanning. Hon vill helt enkelt inte att Bibeln skall vara Guds Ord som man måste böja sig för. Därför är man så angelägen att finna fel i Bibeln och svepa in dess budskap i moln och dimma, liksom för att dölja solen och dämpa dess sken.

Det finns ett intimt samband mellan den moderna bibelkritiken och förnekelsen av frälsningens evangelium.

De två följs åt för det mesta. Så gott som alla som bedyrar att Bibeln inte får tolkas ”bokstavligt” dvs. som sanning i egentlig mening brukar också på något sätt göra ljuset, evangeliets frälsning, beroende av människans gärningar och förhållningssätt. I ett TV-program nyligen förklarade en intervjuad predikant ”att det primära i evangeliet är att stå på de fattigas och förtrycktas sida i samhället”. Enligt detta sätt att se på saken är det således *människan* som står för evangeliets ljus. Men i Guds Ord är det alldeles tvärtom: ljuset är Guds Son som har kommit ner till oss. Det är *han* som verkligen har ställt sig på de fattigas, fångnas och förtrycktas sida, dvs. på vår sida, genom att göra vår sak till sin och bli vår Frälsare.

Änglarna i julnatten sjöng inte ”Ära vare människan på jorden och frid i himmelen” (dvs. att Gud nu har accepterat människans vishet och fogat sig efter den), utan *Ära vare Gud i höjden och frid på jorden*. Det betyder att när människan helt och hållet ger upp sig själv, sin vishet och sina egna gärningar och i stället ger all ära åt Gud för hans vishet och gärning i Kristus, då får hon här på jorden den frid som Gud ger och som övergår allt förstånd.

Från mörker till ljus

Vi har sett att det som för människan är ljus är mörker för Gud och det som för Gud är ljus är mörker för människan. Det är en ekvation som inte går ihop. Mot bakgrund av människors starka kärlek till mörkret kan det synas som om Kristus-ljuset inte har några förutsättningar alls att nå in i människornas hjärtan med sitt frälsande ljus. Det enda vi är bra på i detta sammanhang är att utestänga ljuset, fly ifrån det eller försöka göra om det till något annat som passar oss bättre.

Men hur skall en människa då kunna komma från mörkret till Guds ljus? Paulus säger: *Den Gud som sade: ”Ljus skall lysa fram ur mörkret”, han har låtit ljus gå upp i våra hjärtan* (2 Kor. 4:6). På ett annat ställe står det: *Det är han som friat oss från mörkrets välde och fört oss in i det rike, som tillhör hans älskade Son* (Kol. 1:13). Och Petrus talar om Gud som *har kallat er från mörkret till sitt underbara*

ljus (1 Petr. 2:9). Vi ser att det är *Gud* som handlar. Det är *han* som får ljusskygga människor som älskar mörkret mer än ljuset att göra precis tvärtom. Det är ett under! Visst var det ett stort under när Gud skapade det fysiska ljuset sade: *Varde ljus, och det blev ljus*. Men det är ett ändå större under när han genom evangelium säger sitt *Varde ljus*, och ljuset strömmar in i en motspänstig syndares hjärta, driver ut mörkret och fyller det med hopp och glädje. Varje sann kristen har bara ett svar på frågan hur det gick till att han eller hon blev en kristen: Det var inte jag som besegrade mitt mörker, det var han, Kristus, som kom till mig, talade till mig, upplyste mig genom evangelium och gjorde mig till ett ljusets barn.

Saulus bländades av detta ljus på vägen till Damaskus (Apg. 22). Han mötte Jesus som frågade honom: Saul, Saul, varför förföljer du mig? Det märkliga är att Saulus som annars visste precis varför han bekämpade den kristna tron nu inte hade något svar. Kort därefter låter han döpa sig och blir renad från alla sina synder. Ljuset förvandlade förföljaren till en hedningarnas apostel som ägnade resten av sitt liv åt att sprida ljusets evangelium ut över världen.

Samma makt har ljuset i dag. Gud vill genom sin Helige Ande och evangelium ge oss trons gåva, så att vi får öppnade ögon, friska ögon som ser vem Jesus verkligen är och vad han har gjort för oss. Får han göra det, ser vi också dårskapen i att fly ljuset. Det var den insikten som fick Saulus att vakna upp: han hade ju bekämpat inte en fiende, utan sin Frälsare. När han såg det gav han upp sitt eget ljus, bekände det som mörker och lät Kristus bli det stora ljuset i hans liv.

Så vill Herren att det skall bli för var och en av oss denna jul. Även som kristna råkar vi lätt in i mörker. Vi kan falla svårt i synd. Vi kan glida in i misströstans och tvivlets mörker. Det behövs inte så mycket av sjukdom, motgångar, oro och bekymmer av olika slag för att mörkret skall krypa in i själen. Vi har en inrotad benägenhet att vilja avläsa vårt gudsförhållande i det mått av med- eller motgångar vi får uppleva. Men där finns inte ljuset, bara osäkerhet och

besvikelser. Det klara ljuset finns hos Jesus Kristus allena. Och den som tror på honom står alltid under Guds kärlek, omsorg och beskydd, även under de allra värsta prövningar. Det är den visshet som ljuset ger sina barn. Trons ögon är skarpa, de kan se också i det svartaste mörker. Men utan Kristus, är vi alla hjälplöst förlorade i syndens och dödens mörker, utan Gud och hopp i världen, hur friska, starka och framgångsrika vi än känner oss.

Många vill släcka ljuset för oss. Bakom dem står mörkrets furste, ljusets svurne fiende. Han sover inte och försummar inte något tillfälle att försöka dölja ljuset eller blåsa ut det. Låt oss inte luras av honom, framför allt inte när han kommer som Lucifer, (latin: ljusbringare). Bibeln varnar oss för att han kan komma förklädd till en ljusets ängel (2 Kor. 11:14) – med Bibeln i hand men lögn i sin mun. Han kan lura många med sina knep. Men en sak kommer han inte lyckas med: att släcka ljuset. Det kommer aldrig att slockna, ty det står: *mörkret har inte fått makt över det*. Gud har satt sitt ljus på ljusstaken, och där kommer det att stå så länge världen står. Visserligen kan ljusstaken till sist flyttas från både land, folk och enskilda, när man föraktar ljuset. Men det lyser då på andra ställen. Ty Jesus säger: *Himmel och jord skall förgås, men mina ord skall aldrig förgås* (Matt. 24:35).

S. Bergman

[^]